

Інформації

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТИВУ ІНСТИТУТУ НАРОДОЗНАВСТВА НАН УКРАЇНИ У 2020 Р.

Степан ПАВЛЮК

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0975-8099>

доктор історичних наук, професор,
академік НАН України, директор,
Інститут народознавства НАН України,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: pavljuk@nas.gov.ua

Володимир КОНОПКА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0872-1833>

кандидат історичних наук,
науковий співробітник,
Інститут народознавства НАН України,
відділ історичної етнології,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: konopka@nas.gov.ua

Впродовж 2020 р. колектив вчених Інституту народознавства НАН України продовжував дослідження в галузі традиційної і сучасної культури українців, історії українського професійного мистецтва та його місця у загальноєвропейському контексті, історії та теорії народного ужиткового мистецтва, сакрального мистецтва, фольклору. За цей період у колі наукової тематики Інституту було реалізовано розробки з теоретичної етнології, етносоціології, етнолінгвістики, урбаністики, гендерних студій тощо. Наукова стратегія Інституту спрямована на комплексний підхід до осмислення реалій та явищ історії і сучасності українського етносу, а також порівняльний аналіз і синтез культурних феноменів та етнокультурних процесів у загальноєвропейському контексті.

Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України виконував функцію науково-дослідної бази та забезпечував фактологічним матеріалом наукові дослідження, а також здійснював поповнення збірок, їх опрацювання, збереження, реставрацію та широку популяризацію через виставки, публікацію каталогів, буклетів, афіш тощо. Цей структурний підрозділ Інституту за значимістю своїх багатотисячних збірок, серед яких — унікальні предмети традиційного побуту та художні вироби народних майстрів XVII—XIX ст., має статус об'єкта національного надбання нашої держави.

У 2020 р. учені опублікували у фаховій періодиці та інших наукових виданнях 274 публікації (263,3 обл.-вид. арк.), 16 книжкових видань (553,9 обл.-вид. арк.) та одну брошуру (1,0 обл.-вид. арк.), загальний обсяг друкованої продукції 818,2 обл.-вид. арк, а також підготували до друку 132 наукові статті (111,8 авт. арк.) та шість монографій (64,6 авт. арк.).

I

У 2020 р. відділи ІН НАН України здійснювали наукові дослідження за такими напрямками:

- відділ історичної етнології, відділ етнології сучасності, відділ соціальної антропології та відділ фольклористики напрямом — «Трансформаційні процеси традиційної і сучасної культури українців в умовах розвитку глобалізованого суспільства» (наукові керівники акад. НАН України С.П. Павлюк, Я.М. Тарас, В.В. Сокіл, О.Б. Іванкова-Стецюк, А.О. Кривенко);

- відділ народного мистецтва, напрямом — «Надбання народного мистецтва у збагаченні й розвитку духовності українського суспільства» (Л.М. Герус,);

• відділ мистецтвознавства і Музей етнографії та художнього промислу, напрямок — «Мистецькі процеси як важливий фактор інтеграції України у світовий культурний простір» (С.І. Король, А.В. Клімашевський).

За першим напрямом «Трансформаційні процеси традиційної і сучасної культури українців в умовах розвитку глобалізованого суспільства» проводилось дослідження 6 НДР.

«Матеріальна та духовна культура українців в народознавчому дискурсі: традиції та інновації» (2016—2020, науковий керівник — акад. НАН України С.П. Павлюк).

Тема охоплює аналіз особливостей, тенденцій і механізмів розвитку традиційної культури українців в умовах розвитку глобалізованого суспільства, також у контексті актуалізації історико-культурних традицій у сучасному бутті українського народу. Авторський колектив відділу досліджував актуальні проблеми, які не були розроблені достатньою мірою попередниками, потребують належного теоретичного осмислення із застосуванням різноманітних актуальних методик наукової розробки, необхідність їх розробки диктувалася також потребою фіксації та публікації нарративних джерел, які під впливом глобалізаційних, урбанізаційних процесів мають тенденцію до трансформації та стрімкого зникнення. До них належать — дослідження реліктив, конструктивних особливостей, генетичних витоків традиційної архітектури Полісся та Бойківщини; історичної антропології українців; дослідження традиційного костюму у його еволюції та динаміці; духовного виміру, семантики, генетичних витоків традиційного пасічництва українців; соціальних ролей та стереотипів сприйняття чоловіка у традиційній культурі Поділля та Покуття; традиційної антропомії українців; особливостей традиційної обрядової культури українських горян, зокрема такої важливої її складової як дерево та його алоформи; дослідженню міщанського соціуму перемишльської та львівської земель XVI — першої половини XVII століть: світогляду, сімейних звичаїв та обрядів; особливостей традиційної хлібопекарської культури етнографічної Волині у різноманітних її аспектах; культурних пам'яток VIII—XII ст. в духовній культурі населення українського Прикарпаття.

В рамках розпрацювання теми завершена підготовка ряду індивідуальних монографій, серед яких: «Архаїчні елементи в складі сучасних українських прізвищ» (М.О. Демчук), «Історична антропологія України» (С.П. Сегеда), «Одяг українців X—XVIII століть: термінологічний словник» (О.Ю. Косміна), «Хліб у повсякденні сільського населення історико-етнографічної Волині: традиції та інновації» (А.В. Зюбровський), «Бджільництво: український обрядовий контекст» (У.В. Мовна), «Поліське житло: культурно-генетичні витoki та еволюційні процеси» (Р.Б. Радович),

«Чоловік в традиційній культурі українців Поділля: соціальні ролі та стереотипи сприйняття» (В.М. Конопка), «Дерево та його алоформи в традиційній обрядовості українців Карпат» (Т.Б. Гошціцька) та ін.

Загалом у 2020 році підготовлено 31,3 авт. арк. текстових матеріалів з планових тем. Підготовлено та подано до друку 22 статті загальним обсягом 24,8 авт. арк. У фаховій періодиці та інших наукових виданнях було опубліковано 57 статей, обсягом 55,0 обл.-вид. арк.

Загальний обсяг опублікованої продукції — 268,7 обл.-вид. арк.

Монографія, яка включена до проекту «Наукова книга. Молоді вчені» на 2021 рік: Филипчук Г.В. Язичництво населення давнього Пліснеська (VII—XII ст.). Київ: Наукова думка, 2021. (6 авт. арк.)

«Трансформаційні процеси традиційної культури українців: сучасна дискусія глобального та національного» (2016—2020, науковий керівник — Я.М. Тарас).

У рамках теми велася робота над колективною монографією «Покуття: історико-етнографічне дослідження» (Я.М. Тарас, Т.М. Файник, О.А. Сапеляк), працею «Бібліографія «Народознавчих зошитів»: хронологічний і тематичний звід публікацій наукового журналу за 1995—2019 рр.» (Р.Б. Гузій), монографічними дослідженнями: «Інтеграційні процеси в поліетнічних громадах України воєнного часу» (О.Б. Іванкова-Стецюк); «Українці Молдови: збереження ідентичності (сучасний контекст)» (М.П. Балагутрак), «Українські дослідники традиційної культури зарубіжних народів: Східна Азія» (XIX ст.)» (В.М. Білоус), «Народна християнська релігійність у системі традиційної календарної обрядовості українців» (В.М. Дяків), «Народна демонологія українців Волині: традиція і сучасність» (А.О. Кривенко), «Господарські, метеорологічні і танатологічні ворожіння українців Карпат» (О.Г. Серебрякова) тощо.

Загалом, дослідження за цим напрямом характеризуються науковою новизною, базуються на численному польовому матеріалі, глибоко осмислюють закономірності та специфіку розвитку культури українців та етнічних меншин на українських землях, розкривають роль і значення міжетнічних взаємовпливів, аналізують тенденції розвитку та трансформацій культури українців, проблеми формування та відтворення соціальних ідентичностей в рідному та іноетнічному середовищі.

Виконання планової теми відповідає міжнародним стандартам високого рівня. Наукова значимість пропонованої теми полягає в поглибленому вивченні матеріальної та духовної культури українців, яка розглядається як один з

основних національних і місцевих ресурсів для майбутнього утвердження нації та функціонування місцевих громад, бачення ними свого майбутнього розвитку та життя прагматичних та ефективних заходів задля її збереження та пропагування у відповідності до наявних ресурсів, для визначення політики і стратегії держави у сфері використання та охорони культурної спадщини.

Новизна та практичне значення дослідження полягає у виробленні сучасного теоретично-методологічного інструментарію для поглибленого розуміння основ функціонування української національної культури, чинників і механізмів її формування, збереження і розвитку, новочасних трансформацій та пошуку спільних рішень щодо пріоритетів національної культурної політики, популяризації знань про матеріальну і духовну культуру.

Загальний обсяг підготовленої наукової продукції 27,2 авт. арк. Підготовлено та подано до друку 16 статей загальним обсягом 15,5 авт. арк. У фаховій періодиці та інших наукових виданнях було опубліковано 18 статей, обсягом 20,4 обл.-вид. арк. Всього опублікованої продукції — 20,4 обл.-вид. арк.

«Динаміка соціокультурних процесів: трансформація цінностей, ідентичностей і практик» (2017—2021, науковий керівник — акад. НАН України С.П. Павлюк).

У межах загальної теми відділу виконувалися такі індивідуальні дослідження: «Повсякденне життя українців у таборах втікачів (DP camps) у повоєнній Європі» (О.Р. Кісь), «Родинні та товариські мережі у формуванні і функціонуванні українських середовищ у міжвоєнній Галичині» (М.С. Байдак), «Традиційне фуражництво населення Карпат в культурному та екологічному аспектах (кінець XIX — початок XXI ст.)» (І.О. Бойко), «Житлові будинки для вчителів у культурному ландшафті галицького села в радянський час» (О.М. Годованська), «Сучасні уявлення про соціальну справедливість людей з інтелектуальною інвалідністю» (Г.Р. Заремба-Косович), «Людина в неволі: конструювання образу остарбайтера в українському фольклорі та усній культурі» (О.М. Кузьменко), «Роль шкільної освіти та вчителів історії у формуванні міжгрупової толерантності в Україні» (В. Середа), «Радянський вимір історичної пам'яті українців» (Д.Ю. Судин), «У пошуках честі чи безчестя: насильство у Східній Галичині другої половини XIX століття» (І.І. Чертович), «Соціокультурні трансформації в Галичині впродовж Другої світової війни й перші повоєнні роки (1939—1951 рр.): депортації, геноциди та етнічні чистки» (П.І. Чорний), «Окремішнє Я і смислові світи (нова філософія Homo interior)» (Р.Я. Кісь).

Всього за цією темою підготовлено 37,9 авт. арк. тексту індивідуальних планових наукових робіт. Зібрано авторські польові матеріали в межах індивідуальних планових тем, всього — 9,2 авт. арк. Підготовлено та подано до

друку 18 наукових статей та 2 рецензії загальним обсягом 18,8 авт. арк. У фаховій періодиці та інших наукових виданнях було опубліковано 40 статей (із них 7 — закордоном), обсягом 36,3 обл.-вид. арк. Всього опублікованої продукції за темою: 103,8 обл.-вид. арк.

«Фольклор національно-визвольних змагань та руху опору українців 1940—1960-х років» (2018—2022, науковий керівник — В.В. Сокіл).

За темою здійснювалась робота над структурною розробкою плану монографічного дослідження «З-під Маківки в науку. Життя і діяльність Григорія Дем'яна» (В.В. Сокіл, Г.В. Коваль). Завершено написання розділу «Історичні дослідження Г. Дем'яна», написання підрозділу «Етнографічні зацікавлення Г. Дем'яна», опрацювання, підготовка фольклористичних щоденників Г. Дем'яна. (Щоденники 1981 та 1983 рр.) (В.В. Сокіл); написання підрозділу «Літературознавчі дослідження Г. Дем'яна», «Фольклорна проза», збір матеріалів та написання розділу «Історія фольклористики», опрацювання, підготовка фольклористичного щоденника Г. Дем'яна. (Щоденник 1984 р.) (Г.В. Коваль). Підготовлені статті: «Семантична диференціація псевдонімів УПА» (Н.В. Сокіл-Клепар), «Людська гідність у складних умовах виживання (за спогадами та переказами про національно-визвольну боротьбу 1940—1960-х рр.)» (О.М. Харчишин), «Етнопсихологічні виміри фольклорних наративів про національно-визвольні змагання українців другої половини XX століття (на матеріалах Івано-Франківської області)» (М.Б. Качмар), «Бойове самогубство повстанців, як героїчний чин у відображенні й осмисленні оповідної традиції» (Є.А. Луцько), «Жіночий голос у фольклорному дискурсі про злочини проти української нації та народний опір» (Н.А. Пастух), «Герої-антагоністи у фольклорній прозі Івано-Франківщини про національно-визвольну боротьбу 40—60-х рр. XX ст.» (М.В. Демедюк), «Українці в горнилі повстань у концтаборах ГУЛАГу: народні оповідання та історичні паралелі» (Г.Б. Кравцова), «Фольклорні наративи про становлення національно-визвольного руху 1930—1940-х років на Станіславщині: роль українських освітніх організацій» (О.І. Чікало). Збір польових матеріалів до теми, розшифрування польових матеріалів (О.І. Чікало, О.М. Харчишин, Н.А. Пастух, М.Б. Качмар, Є.А. Луцько, М.В. Демедюк).

Всього 16 авт. арк. текстового матеріалу. Також підготовано до друку 9 статей, обсягом 5,8 авт. арк. Разом підготовано наукових текстів 21,8 авт. арк. У фаховій періодиці опубліковано 32 наукові статі загальним обсягом 22,2 обл.-вид. арк. Всього за даною темою опубліковано матеріалів обсягом 146,7 обл.-вид. арк.

«Традиційні та культурно-мистецькі практики як чинник інтеграції українців: історико-соціальний

контекст» (2020—2021 рр., науковий керівник О.Б. Іванкова-Стецюк).

Наукова значимість та практична значення результатів полягають в тому, що дослідження створює теоретико-методологічне підґрунтя для написання комплексних наукових робіт міждисциплінарного характеру, націлених на подолання суперечності між фрагментарністю сучасного наукового знання та потребою в осмисленні та генералізації знань щодо етнокультурного потенціалу сучасної України; насамперед йдеться про специфічні традиційні та культурно-мистецькі практики, які будучи пов'язані з публічною діяльністю, створюють простір взаємодій для досягнення соціально значимих цілей, є орієнтованими на інтеграцію суспільства, а отже, є актуальними і можуть бути творчо використані в наші дні.

Виконавці працювали над колективною працею — альбомом-монографією, для якої написано підрозділи: «FotoVoice Project як виставкова ініціатива та її ідентифікаційний потенціал в контексті сучасних українських реалій» (О.Б. Іванкова-Стецюк), «Громада. Участь у суспільно-культурному житті як передумова національної самоідентифікації кожного» (Т.М. Файник), «Громада як середовище інтеграції» (Я.М. Тарас), «До історії включення мистецьких процесів у ініціативи благодійності в епоху Нового часу (кінець XVIII — XIX ст.)» (М.К. Левицька), «Музейні збірки і художні виставки Галичини другої половини XIX — 1914 р. як форми культурної самопрезентації українців» (С.І. Король), «Практики мистецької просвіти і їх віддзеркалення у друкованих виданнях української громади (1880—1914 рр.)» (О.О. Герій).

Загальний обсяг підготованої наукової продукції 8,6 авт. арк. У фаховій періодиці було опубліковано 1 статтю, обсягом 0,9 обл.-вид. арк. Загальний обсяг опублікованої продукції — 57,6 обл.-вид. арк.

За другим напрямом «Надбання народного мистецтва у збагаченні і розвитку духовності українського суспільства» продовжувалася робота над 1 НДР.

«Українське декоративне мистецтво 1990—2020-х рр.: гносеологічні та смислотворчі практики мистців» (2018—2022 рр., науковий керівник — Л.М. Герус).

В рамках теми розпрацьовували дві колективні монографії «Декор традиційних виробів Західної України і Литви: унікальні та універсальні параметри» та «Українське декоративне мистецтво 1990—2020-х рр. гносеологічні та смислотворчі практики мистців». Відповідно до плану написані розділи колективної монографії «Декор традиційних виробів Західної України і Литви: унікальні та універсальні параметри»: «Ткацтво» (О.І. Никорак), «В'язання. Мереживо» (О.Р. Козакевич), «Вишивка» (Т.В. Куцур), «Орнаменти різьблених форм-«манер» для вибійчених тканин»

(О.М. Болюк), «Народна іграшка» (Л.М. Герус); розділи колективної монографії «Українське декоративне мистецтво 1990—2020-х рр. гносеологічні та смислотворчі практики мистців»: «Гончарний посуд» (Р.Я. Мотиль), «Церковно-обрядова кераміка» (А.В. Колупаєва), «Хатня ікона» (О.О. Тріска), «Вироби з металу» (С.М. Боньковська), «Церковні тканини» (О.В. Олійник).

Також в рамках теми велась робота над індивідуальними монографіями, серед яких: «Декор українських народних одягових тканин (витоки, традиції)» (О.І. Никорак), «Українська народна картина 1920—2010-х рр.: сюжетні й стилістичні трансформації» (О.Д. Шпак), «Українська художня кераміка середини XX — початку XXI століття: традиції, інновації» (Р.Я. Мотиль), «Українські гаптовані плащаниці XVIII — поч. XX ст.: розвиток іконографії та засобів декоративної виразності» (О.В. Олійник), та ін.

Виявлено та охарактеризовано основні чинники, які впливають на практики мистців у різних галузях декоративно-ужиткового мистецтва, досліджено процеси змін, які відбулись протягом 1990—2020-х рр., через аналіз сучасного стану традиційно-побутових та мистецьких практик, а також відображено історичні процеси у традиціях та новаціях. Розкрито стан інтегрованості основних тенденцій розвитку української етнічної культури у світовий контекст.

Теоретичне значення проведеного комплексного дослідження полягає в визначенні основних параметрів українського декоративного мистецтва кін. XX — початку XXI ст., його історичного становлення та генези у порівняльному аналізі із загальноєвропейськими мистецькими практиками.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів для розширення освітніх програм різних гуманітарних дисциплін, підготовці навчальних спецкурсів з етнології, фольклористики, історії та мистецтвознавства, написання синтетичних комплексних наукових робіт міждисциплінарного характеру.

Загалом у 2020 році підготовлено 24,2 авт. арк. текстових матеріалів та подано до друку 42 статті загальним обсягом 29,7 авт. арк. У фаховій періодиці та інших наукових виданнях було опубліковано 82 статті (із них 14 — закордоном), обсягом 91,5 обл.-вид. арк. Загальний обсяг опублікованої продукції — 146,5 обл.-вид. арк.

За третім науковим напрямом «Мистецькі процеси як важливий фактор інтеграції України у світовий культурний простір» виконувалася 2 НДР:

«Українські мистецькі процеси та явища як інтегральна частина світової культурної спадщини: тяглість і трансформація художньої традиції (стилістичні та іконографічні аспекти)» (2019—2023 рр., науковий керівник С.І. Король).

Тема покликана на прикладах окремих художніх явищ чи феноменів візуальної культури продемонструвати інтегрованість загальних тенденцій розвитку мистецтва в Україні в європейський художній процес, розкрити діалектичну взаємодію новацій, які часто приходили ззовні у вигляді культурного трансферу, і традицій, які відчутно впливали на формування специфічних рис місцевих творів мистецтва.

У рамках опрацювання теми велась підготовка 8 індивідуальних монографій і 1 наукового каталогу, серед них монографії: «Західно-європейський репертуар в театрі товариства «Руська бесіда» початку ХХ ст.» (І.В. Волицька-Зубко), «Скульптура України в культурно-мистецькому просторі середньовічної Європи» (В.І. Жишкович), «Експресіоністичні тенденції у творчості митців Західної України першої половини ХХ століття» (О.В. Макоїда), «Образний світ ілюстрацій рукописних та рідкісних друкованих видань середини ХVII — середини ХХ ст. на тлі відносності поняття маргінальності у мистецтві» (А.В. Іжевський), «Вітраж України доби модерну: європейський контекст» (Р.М. Грималюк), «Іконографічна специфіка репрезентації літургійної гімнографії в образотворчому мистецтві Київської Митрополії пост-візантійського періоду (1458—1648)» (Н.Б. Козак), «Іконографія свят: празниковий ряд в українських іконостахах ХVI—ХVII ст.» (А.П. Лесів), «Творчість Олександра Пежанського» (О.П. Нога).

Загалом у 2020 році підготовлено 22,8 авт. арк. текстових матеріалів.

Подано до друку монографію: Нога О.П. Олександр Пежанський. Львів: Видавництво Львівської Політехніки, 2020. 134 с. (3,6 авт. арк.). Підготовлено та подано до друку 16 статей загальним обсягом 13,3 авт. арк. У фаховій періодиці було опубліковано 23 статті, обсягом 17,8 обл.-вид. арк. Всього опублікованої продукції — 17,8 обл.-вид. арк.

«Культурна спадщина в українських музеях: збереження та сучасна інтерпретація» (2016—2020 рр., науковий керівник А.В. Клімашевський).

Пропонований проект є продовженням комплексних досліджень в ділянці музеєзнавства, які здійснювали співробітники МЕХП Інституту народознавства НАН України протягом 2002—2015 рр. В рамках розпрацювання теми проводились наступні наукові дослідження: «Сучасна українська музеєзнавча наука у контексті світової музеології: рецепція, розвиток, музейна практика» (В.В. Кушнір), «Втрати культурних цінностей і проблеми реституції: музеї Львова під час Другої світової війни» (І.П. Горбань), «Український народний одяг у контексті етнокультурного пограниччя Західного Полісся» (Л.П. Булгакова), «Європейські віяла. Від бароко до ар деко (за матеріалами МЕХП)» (Л.П. Булгакова), «Українська народна кераміка: пластика декору, форми та концепції образів» (Г.М. Івашків), каталог «Україн-

ські народні скрині в у збірці МЕХП ІН НАН України» (А.В. Надопта).

Загалом у 2020 році підготовлено 11,7 авт. арк. текстових матеріалів. Підготовлено та подано до друку 5 статей загальним обсягом 2,8 авт. арк. Загальний обсяг підготовленої наукової продукції 14,5 авт. арк. У фаховій періодиці та інших наукових виданнях було опубліковано 20 статей, загальним обсягом 17,5 обл.-вид. арк. Загальний обсяг опублікованої продукції — 39,0 обл.-вид. арк.

Таким чином, учені Інституту народознавства НАН України у 2020 році за плановими темами підготували 194,7 авт. арк. текстових матеріалів, підготували та подали до друку 132 (111,8 авт. арк.) наукові статті та 6 книжкових видань (64,6 авт. арк.). Загальний обсяг підготовленої продукції 371,1 авт. арк., який у середньому становить 4,2 авт. арк. на кожного наукового співробітника.

Окрім цього у 2020 р. учені опублікували 274 наукові статті (263,3 обл.-вид. арк.) та 16 книжкових видань (553,9 обл.-вид. арк.) й 1 брошуру (1,0 обл.-вид. арк.), загальний обсяг друкованої продукції 818,2 обл.-вид. арк., що у середньому становить 9,4 обл.-вид. арк. на кожного наукового співробітника.

II

Координація наукової діяльності, зв'язки з освітою:

Інститут народознавства НАН України є провідною установою, яка здійснює фундаментальні та прикладні дослідження, спрямовані на розвиток сучасних етнологічних, мистецтвознавчих, фольклористичних та музеєзнавчих досліджень в Україні. Інститут виконує координаційну роботу в сфері дослідження традиційної та сучасної культури українців та їх внеску в загальносвітову культуру, вивчення професійного й народного мистецтва України, фольклору, виявлення і теоретичного осмислення сучасної соціокультурної динаміки, зокрема міжетнічної комунікації, глобалізації, проблем трудової міграції та ін., етнокультурних процесів на порубіжних територіях української держави та колишніх українських етнічних землях та ін.

Інститут є координаційним центром народознавчих досліджень в Західному регіоні України та бере активну участь у виробленні стратегічних напрямів по лінії наукової інтеграції між ученими відповід-

них профілів Центральної та Східної Європи (ІН НАН України є постійним членом в діяльності Міжнародної Комісії з дослідження традиційної культури Карпато-Балканського регіону).

Учені Інституту сприяють консолідації регіональних народознавчих досліджень у тісній співпраці з іншими установами НАН України, закладами вищої освіти, музеями та ін. ІН НАН України — єдина в Україні наукова інституція, яка спеціалізується, серед інших напрямів, на вивченні традиційної побутової культури гуцулів, бойків, лемків, покутян — етнографічних груп, які населяють територію Українських Карпат.

У 2020 р. продовжувалась співпраця вчених ІН НАН України з державними, приватними установами та громадськими організаціями, зокрема, з Каунаським технологічним університетом, Національним музеєм (Прага, Чехія), Музеєм народного побуту Литви (Румшішкес), Національним музеєм Литви (Вільнюс, Литва), Національним музеєм мистецтва ім. М.К. Чюрльоніса (Каунас, Литва), Національним архівом, Національним музеєм, Етнографічним музеєм ім. С. Удзелі, Ягеллонською бібліотекою (Краків, Польща), Музеєм «Замок князів Поморських», м. Щецин, (Польща), Бібліотекою ім. В. Стефаніка НАН України; КЗЛОР «Львівський історичний музей»; Львівською філією Національного науково-дослідного реставраційного центру України; Львівською національною галереєю мистецтв ім. Возницького, ЛМГО «Асоціація музеїв і галерей»; Національним заповідником «Замки Тернопілля» (м. Збарж, Тернопільська обл.); «Мистецьким арсеналом» (м. Київ), Українським вільним університетом (Мюнхен, Німеччина), Українським культурним центром в Таллінні (Естонія), Центром дослідження і відродження Волині, з Львівським обласним центром народної творчості і культурно-освітньої роботи, з Центром творчості дітей та юнацтва Галичини; з Центром Культурно-Мистецьких Ініціатив у Львові та Театром «Спірограф» тощо.

Участь у експертних радах та журі у 2020 р.:

- О.Р. Кісь: членка Наукової ради Національного фонду досліджень України (розробка нормативних документів та проведення конкурсів наукових проєктів);
- О.Р. Кісь: експертка Польського Центру Науки (Narodowe Centrum Nauki), науково-експертна оцінка 1 заявки поданої на конкурс грантів (березень);

- М.С. Маєрчик: членка експертної ради Українського культурного фонду, здійснення науково-експертної оцінки 28 заявок на конкурс «Знакові події»;

- Д.Ю. Судин: член Наукового комітету УКУ (розробка нормативних документів та проведення конкурсів наукових проєктів);

- Д.Ю. Судин: експерт Національного фонду досліджень України (експертна оцінка поданих заявок-проєктів (липень-серпень 2020));

- О.Р. Кісь: членка експертної групи «Впровадження гендерної освіти і просвіти» Громадської ради з гендерних питань при МФО «Рівні можливості» у Верховній Раді України;

- О.Р. Кісь: членка журі всеукраїнського конкурсу учнівських молодіжних проєктів «Радянське минуле: (пере)осмислення історії» — організатор Асоціація викладачів історії «Нова Доба», за підтримки представництва DVV International в Україні та Міжнародної мережі EUSTORY (березень-червень 2020);

- О.Р. Кісь: Експертиза трьох заявок-проєктів від молодих українських дослідників, поданих на конкурс *Fulbright Research and Development Program* та 1 заявки на конкурс *Fulbright Scholar Program*, Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта (листопад 2020);

- Р.Я. Мотиль: членка Національної експертної керамологічної ради Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні (за публікаціями 2018 року) «KeGoKe-2020».

Співпраця ІН НАН України з навчальними закладами традиційно ведеться за такими основними напрямками: освітня діяльність, наукова співпраця, практика студентів та стажування викладачів.

Окрім цього, у 2020 р. учені ІН НАН України були гостьовими лекторами у ЗВО:

- Освітня лекція «Жіноча історія за межами образів жертви-героїні-берегині», історичний факультет Запорізького національного університету, 24 вересня 2020 р. — О.Р. Кісь;

- Лекція для студентів Школи книжкової ілюстрації та дизайну на тему «Рисунок, колористика та використання комп'ютерних технологій у підготовці макета», м. Львів, 22 лютого 2020 р. — А.П. Лесів;

- Лекція «Хатня ікона XIX ст.», Львівський державний коледж декоративного і прикладного мистецтва, 27 лютого 2020 р. — О.О. Тріска;

- Відкрита лекція «Збереження культурної спадщини і технічна історія мистецтва», НУ «Львівська політехніка», 10 березня 2020 р. — М.К. Левицька;

- Публічна лекція «Усна історія як шлях пізнання минулого». Літня онлайн школа «Історія. Культура. Туризм» для учнівської молоді, Національний університет «Львівська політехніка», 25 серпня 2020 р. — О.М. Годованська;

Учені ІН НАН України у 2020 р. викладали аспірантам дисципліни:

«Методологія, організація та технологія наукових досліджень» (С.П. Павлюк, Я.М. Тарас), «Методика польових етнологічних досліджень» (Я.М. Тарас), «Народна архітектура України» (Я.М. Тарас), «Етнографічне районування України» (В.М. Дяків, Р.Б. Радович), «Теорія етнології» (С.П. Павлюк), «Етнічна історія України в світлі даних антропології» (С.П. Сегеда), «Українське народне мистецтво: морфологія, історія» (Л.М. Герус), «Антропологія фольклору» (О.М. Кузьменко), «Етногенез українців» (С.П. Павлюк), «Етнопсихологічні риси українців» (М.П. Балагурак), «Прикладне мистецтво України в музеях Львова: передача художнього досвіду поколінь» (Г.В. Врочинська). Також у 2020 р. розроблені 10 нових курсів для аспірантів ІН НАН України: «Усна історія: теорія і методологія» (О.Р. Кісь), «Технології збору, аналізу та презентації даних польових досліджень (соціологічний аспект)» (О.Б. Іванкова-Стецюк), «Гендерний підхід в історичних дослідженнях» (О.Р. Кісь), «Розвиток української етнології у ХХ — на початку ХХІ ст.» (Т.А. Пацай), «Антропологічний склад українського народу» (С.П. Сегеда), «Українське мистецтво у європейському контексті» (М.К. Левицька), «Українське народне вбрання і тканина» (О.І. Никорак), «Народна обрядовість українців: традиції та новації» (У.В. Мовна), «Соборницька візія українського етнокультурного простору в народознавчих дослідженнях I пол. ХІХ ст.» та «Народна релігійність українців» (В.М. Дяків).

У 2020 р. 8 учених Інституту народознавства були членами 5 Спеціалізованих рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій при Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України та Інституті народознавства НАН України:

Д 35.222.01 (С.П. Павлюк, Я.М. Тарас, О.Р. Кісь, С.П. Сегеда, Р.Б. Радович, В.М. Конопка), Львівському національному університеті ім. І. Франка — К 35.051.26 (О.Б. Іванкова-Стецюк), Львівській національній академії мистецтв — Д 35.103.01 (О.І. Никорак), Національному університеті «Львівська політехніка» — Д 35.052.11 (Я.М. Тарас), Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника — К 20.051.08 (О.І. Никорак).

У 2020 р. учені ІН НАН України у співпраці з науковцями ПНУ імені Василя Стефаника, ЛНУ імені Івана Франка, ТНПУ імені Володимира Гнатюка, ЧНУ імені Юрія Федьковича, ІУ імені Івана Крип'якевича НАН України (м. Львів) брали участь у підготовці Т. 3 енциклопедичного словника «Західно-Українська Народна Республіка. Енциклопедія».

Активною була участь вчених Інституту у роботі Наукового товариства ім. Т. Шевченка.

III

Конференції, семінари, з'їзди тощо:

У 2020 р. працівники Інституту народознавства НАН України організували 2 міжнародні наукові конференції, 1 з них за кордоном, а також ряд методологічних та наукових семінарів.

Загалом упродовж 2020 року науковці Інституту брали активну участь у конференціях, семінарах, засіданнях круглих столів тощо. Було виголошено 141 доповідь, з них — 99 доповідей на міжнародних наукових заходах, а тому числі 30 — за кордоном (переважно у режимі online).

17 червня 2020 р. ІН НАН України як співорганізатор, в рамках Програми імені Фулбрайта в Україні провів онлайн-семінар: Олена Стяжкіна «Радянські жінки й стигма окупації» (модераторка О.Р. Кісь) — <https://youtu.be/m1mhZSCubrc>. Онлайн-семінар про: 1) формування непроголошеної державної політики стигматизації окупованих і самостигматизації жінок, що вважали себе радянськими; розпач і виживання, відмінності у розумінні добра й зла, обрання стратегій життя та смерті, тонкі й непевні грані між колаборацією та праведністю, спротивом і відстороненням, мародерством і годуванням інших; 2) нелінійність досвіду війни, розказану/написану некодифікованою мовою самих жінок у 1940-х рр., коли міф «Великої вітчизняної» тільки формувався і не був повністю апропрійованим пересічними людьми.

1 липня 2020 р. ІН НАН України як співорганізатор, в рамках Програми імені Фулбрайта в Україні провів онлайн-семінар: Тетяна Пастушенко «Радянські військовополонені, в'язні нацистських концтаборів, остарбайтери. Що нам відомо і чому ми так мало про них знаємо?» (модераторка О.Р. Кісь) — <https://youtu.be/ZsdwkIk9cPc>. Онлайн-семінар про: Чому важливо говорити про жертв війни, а не лише про її героїв? Відповідь на це питання буде представлена на прикладі історії полонених червоноармійців, робітників з України, примусово вивезених на роботу до нацистської Німеччини, та їхніх драматичних біографій. Упродовж Другої світової війни ці люди були ще й потенційними в'язнями нацистських концтаборів, куди їх могли запроторити за будь-який непослух. А у повоєнний час, після повернення до радянської України, вони жили з тавром «зрадника батьківщини» і до 1993 року перебували на обліку КДБ.

30 жовтня 2020 р. відбулася ІV Міжнародна міждисциплінарна заочна конференція «Народне мистецтво ХХІ століття: актуальні напрямки досліджень». Конференція присвячена виявленню та дослідженню сучасних проблем народного мистецтва, спрямування наукових розвідок на потреби творчих практик ХХІ ст., актуалізація духовних та матеріальних ресурсів народного мистецтва, популяризація його національних особливостей.

17 грудня 2020 р. ІН НАН України як співорганізатор, разом із Українським католицьким Університетом провели Міждисциплінарний семінар «Обрії науки»: «Фольклорис-

тика — усна історія — фізика складних систем: перехресні стежки методологічної модернізації» (доповідка — Оксана Кузьменко). Доповідь присвячена актуальному питанню сучасного розуміння фольклору (етнічний, національний, пост-фольклор, фольклор субкультур), який є однією із найдавніших форм самовираження, самоусвідомлення та самоідентифікації людини / етносу / нації та антропоцентричного розуміння фольклору як «Факту соціального життя», що об'єднує. Предметом дискусії пропонується обговорення можливих стратегій розвитку фольклористики (фіксує і втвчає давню та сучасну усну/писемну народну творчість), яка за 250 років свого існування зазнала кардинальних змін.

23 грудня 2020 р. ІН НАН України як співорганізатор, разом із Центром міської історії, Української асоціацією дослідниць жіночої історії, за підтримки Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ-Україна провели онлайн-лекцію Мар'яни Байдак «Роз'єднані війною: трансформації подружніх стосунків у роки Великої війни» та дискусія навколо неї — <https://youtu.be/VELaQu9WoV8>. У лекції йшлося про подружні відносини у кількох українських родинах Галичини, яких розв'язала війна. Розлучені на кілька років пари змушені були підтримувати стосунки на відстані, за допомогою листування. У листі до дружини український громадсько-політичний діяч, поет Осип Маковей писав: «Як ще довше потриває війна, то чоловіки відчужаться зовсім від жінок». Яким чином такий досвід позначився на стилі відносин у подружжі? Як змінювалися усталені традиційні уявлення про подружні ролі протягом війни? Які сценарії творення нових форматів взаємин обирали різні пари? Які суспільні дискусії точилися навколо зумовлених війною трансформацій гендерних ролей у тогочасній пресі?

IV

Видавнича діяльність:

У 2020 р. в ІН НАН України вийшло друком 16 книжкових видань, зокрема 4 колективні монографії, 11 монографій та 1 науково-популярне дослідження. А також 1 брошура.

1. Сегеда С. Видатні жінки української історії. Біографічні нариси на тлі історичних подій. Кн. I. X—XVIII ст. Київ: Балтія-Друк, 2020. 264 с.

2. Тарас В.Я. Сколе: історико-культурний нарис. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 344 с.

3. Кісь О. Українки в ГУЛАГу: вижити значить перемогти: монографія. 2-ге вид., перероблене і доповнене. Львів: Інститут народознавства НАН України; Дрогобич: Коло, 2020. 300 с.

4. Oksana Kis. *Survival as Victory: Ukrainian Women in the Gulag*, transl. by Lidia Wolanskyj. Harvard Series in Ukrainian Studies. Boston: Academic Studies Press, 2020. 528 s.

5. Бойківські народні пісні. Записи та впорядкування Василя Сокола. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. Т. 1. 474 с.

6. Фольклор українців півночі Молдови: пісні та речитативи. Записали, упорядкували Надія Пастух та Ольга Харчишин. Нотні транскрипції Анни Черноус, Христини Попович. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 800 с.

7. Павлюк С. Енциклопедичний словник понять і термінів з етнології. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 448 с.

8. Етнографічні групи українців Карпат. Бойки. Інститут народознавства НАН України; за наук. ред. і уклад. С. Павлюка; редкол.: Я. Тарас, М. Сополіга, У. Мовна та ін.; худож.-оформлювач М.С. Мендор. Харків: Фоліо, 2020. 576 с.: іл. (Серія: Великий науковий проект).

9. Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули. Інститут народознавства НАН України; за наук. ред. і уклад. С. Павлюка; редкол.: Я. Тарас, М. Сополіга, У. Мовна та ін.; худож.-оформлювач М.С. Мендор. Харків: Фоліо, 2020. 384 с. (Серія: Великий науковий проект).

10. Етнографічні групи українців Карпат. Лемки. Інститут народознавства НАН України; за наук. ред. і уклад. С. Павлюка; редкол.: Я. Тарас, М. Сополіга, У. Мовна та ін.; худож.-оформлювач М.С. Мендор. Харків: Фоліо, 2020. 368 с. (Серія: Великий науковий проект).

11. Керамічний код Івана Левинського в естетичному вимірі українця кінця XIX — початку XX ст. за ред. А. Кішмашевського. Львів: Інститут народознавства НАН України; Харків: Раритети України, 2020. 256 с.: іл. (Серія «Зі скрині часу»).

12. Кривенко А. Народна демонологія Волині: календарно-обрядовий контекст. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 280 с.

13. Байдак М. Війна як виклик і можливість: українки в роки Першої світової війни. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 310 с.

14. Коваль Г. Поетичний універсум календарно-обрядового фольклору українців. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 440 с.

15. Врочинська Г., Стельмащук Г. Історія традиційних українських прикрас. Київ: Балтія-друк, 2020. 184 с.

16. Упоряд. та ред. М. Горбаль. Мирон Теплий. Спомин про Босько. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 350 с.

Брошура: IV Міжнародна міждисциплінарна заочна конференція «Народне мистецтво XXI століття: актуальні напрямки досліджень»: програма. Наук. ком. С. Павлюк, О. Никорак, Л. Герус, О. Козакевич, Т. Куцир. Львів: Інститут народознавства НАН України, 30 жовтня 2020 р. 10 с.

Науковий журнал:

У 2020 р. Інститут продовжував видавати власний часопис «Народознавчі зошити». Вийшли у світ 6 випусків двомісячника (195 обл. вид. арк.).

V

Міжнародне наукове співробітництво:

ІН НАН України має тривалий досвід співпраці з іноземними науковими, навчальними та музейними установами.

У 2020 р. Інститут народознавства НАН України підтримував наукові контакти з академічними установами зарубіжних країн, насамперед Литвою, Польщею, Хорватією, Німеччиною, США, Канадою, Італією, Молдовою, Білоруссю. Ці контакти були започатковані у попередні роки прямими угодами про співпрацю.

Міжнародна наукова співпраця здійснюється за такими напрямками:

- Дослідження етнічних та етнокультурних процесів на порубіжних територіях України та сусідніх держав (етнічних українських землях);
- Дослідження трудової міграції, етнічних факторів формування соціальних ідентичностей в умовах глобалізованого суспільства;
- Наукове співробітництво в галузі мистецтвознавства, культурології та музейництва;
- Наукове стажування, лекційна і репрезентативна діяльність співробітників.

Внаслідок Угоди про наукову співпрацю між Інститутом народознавства НАН України та Національним музеєм у Празі, яка була підписана 14 липня 2020 р., розпочато виконання міжнародного українсько-чеського міждисциплінарного проекту «Етнографічна колекція Франтішека Ржегоржа».

У 2020 р. ІН НАН України продовжував співпрацю з департаментом соціальних наук Неапольського університету імені Фрідріха II, зокрема підготовлений та виданий спецвипуск «Etnologia e cultura materiale in Ukraina» наукового фахового журналу «EtnoAntropologia» — присвячений українській етнології. Також розпочали реалізацію спільного проекту «Повсякдення та інтеграційні процеси українських заробітчаник у неаполітанському просторі».

Окрім цього, упродовж 2020 р. в результаті укладених короткотривалих двосторонніх угод з іноземними партнерами було здійснено 2 виставкові проекти:

- виставка «Мистецтво вулиці. Польський плакат 20—30-х рр. ХХ ст. зі збірки Музею етнографії та художнього промислу ІН НАН України» у м. Щецин, Польща, музей «Замок князів Поморських»;
- Виставка «Ukrainian Illustration Garden», Корейська національна бібліотека для дітей і юнацтва, Сеул, Республіка

Корея, 29.10.2020 — 29.01.2021. (А.П. Лесів) Віртуальний тур виставкою — <https://cutt.ly/0jlVAdx>.

Науковці ІН НАН України брали участь у міжнародних наукових проектах:

• І.О. Бойко — Написання розділу Synteza badań kultury poloniariskiej w Karpatach Północnych до колективної монографії «Wojko I., Łach J. Poloniarstwo w Karpatach Północnych jak zjawisko kulturalne i krajobrazowe» (заплановано 10 а. а., проект триває з 25.09.2015);

• В.В. Середа — Розробка нового модуля «Донбас та Крим очима регіонів України», запуск модуля «МАРА: Цифровий атлас України». Гарвардський український науково-дослідний інститут (Кембридж, США);

• В. Середа — Міжнародний проект «Регіон, нація та більше: Новий міждисциплінарний та транскультурний погляд на Україну», університет Сент-Галлен (Швейцарія) — <http://www.uaregio.org/en/network/network-scholars/>;

• Д.Ю. Судин — Дослідження «Українська греко-католицька спільнота в США» (Український католицький університет, Філадельфійська архієпархія УГКЦ) — співавтор інструментарію, співавтор аналітичного звіту, липень 2019 — червень 2020 р.;

• Д.Ю. Судин — Проект «Міста доброчесності» (організатори — Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні у партнерстві з ПРООН, за фінансування Європейської Комісії та Міністерства закордонних справ Данії) — участь в соціологічній частині (аналіз даних та написання звіту);

• Д.Ю. Судин — Дослідження «Ukrainian Classical Sociology» — написання наукової статті спільно з Джефрі Степницьким (Jeffrey Stepnisky) (MacEwan University, Canada);

• М.С. Маєрчик — Авторка розділів каталогу, співкураторка виставково-дослідницького проекту «Thomas and Lena Gushul: Ukrainian Canadian Pioneer Photographers» (Томас і Лена Гуцули: перші канадські фотографи українського походження). Kule Centre for Ukrainian and Canadian Folklore, University of Alberta, 2020—2021;

• М.С. Маєрчик — Співкураторка виставково-дослідницького проекту «Prairie Children of the 1930s» (Дитинство на канадських преріях в 1930-ті роки). Kule Centre for Ukrainian and Canadian Folklore, University of Alberta, 2020.

Молоді учені Інституту народознавства НАН України брали участь у міжнародних наукових проектах, конференціях, конкурсах.

Один молодий науковець ІН НАН України отримав зарубіжну стипендію або грант на проведення досліджень:

• Кривенко А.О. стала учасницею міжнародної стипендієвої програми стажування: The International Visegrad Found Scholarship The project «Demonological beliefs, customs and rituals of Ukrainians in Poland: tradition and modernity»,

Institute of Ethnology and Cultural Anthropology of the Jagiellonian University (Міжнародна Вишеградська стипендія. Проект «Демонологічні вірування, звичаї та ритуали українців Польщі: традиція та сучасність», Інститут етнології та культурної антропології Ягеллонського університету, Краків, жовтень 2019 — березень 2020.

Відомості про участь науковців у роботі міжнародних організацій, комітетів, редакцій тощо:

Кісь О.Р. — членкиня редакційної колегії Міжнародного щорічника з жіночої та гендерної історії Центральної, Східної та Південної Європи ASPASIA (International Yearbook of Central, Eastern and Southern European Women's and Gender History) — видавничий дім «Berghahn Books» (Великобританія) — <http://journals.berghahnbooks.com/asp/>

Булгакова С.П. — членкиня Видавничої серії «Kultura na Pograniczach» Польща. Wydawnictwo Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk — <https://ispan.waw.pl/ireteslaw/handle/20.500.12528/1072>.

VI

Діяльність МЕХП ІН НАН України:

У складі Інституту народознавства на правах структурного підрозділу функціонує Музей етнографії та художнього промислу, який за кількісними та якісними показниками повною мірою заслуговує статусу культурної установи зі статусом національного надбання, яке він носить з 2004 року. Музей активно пропагує скарби матеріальної та духовної культури українців та багатьох інших національностей Західної Європи.

Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України здійснює широкомасштабну працю за такими основними напрямками: музеєзнавчі наукові дослідження, фондова робота, експозиційна та виставкова діяльність, облік, реставрація та консервація експонатів. Ця робота проводиться працівниками трьох підрозділів: сектором експозиції, співробітники якого втілюють виставкові проекти, оновлюють постійно діючу експозицію, проводять екскурсії по музею та популяризують скарби музею різноманітними формами культурно-просвітницької роботи; сектором обліку фондів, що об'єднує охоронців фондів музею, наукових співробітників та здійснює оформлення обов'язкової документації; сектором реставрації, працівники якого проводять відновлення та консервацію експонатів, готують їх для експонування на виставках та постійній експозиції.

Водночас МЕХП є важливою базою наукових досліджень народної матеріальної культури не лише для науковців Інституту, а й для викладачів і студентів багатьох художніх закладів, серед яких: Львівська національна академія мистецтва, Львівський коледж декоративно-ужиткового мистецтва ім. Івана Труша, Українська академія друкарства, Львівський національний університет ім. Івана Франка та багато інших. До фондів збірок Музею, які сьогодні нараховують до 100 тисяч одиниць збереження, звертаються як професійні художники, так і народні майстри, викладачі вищих та середніх навчальних закладів художньої промисловості, усі хто вивчає мистецтво та культуру українців. Експонати Музею часто використовуються як ілюстративний матеріал до наукових праць інституту та наукового періодичного часопису «Народознавчі зошити». Однак, це лише незначна частка у справі пропагування української культурної спадщини.

У Музеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України налагоджена тісна співпраця з навчальними закладами міста. Вона реалізується у процесі проходження практики студентами цих навчальних закладів у Музеї, а також у наданні консультацій і викладачам, організації спільних виставкових проектів, семінарів та лекцій. У звітному році у залах та експозиційних приміщеннях проходили практику 15 студентів.

У 2020 р. продовжено експонування масштабного виставкового проекту «Керамічний код Івана Левинського. Погляд через століття» зі збірки Музею етнографії та художнього промислу та приватних колекцій. Куратор виставки — кандидат мистецтвознавства Андрій Клімашевський. Виставка охоплює поглядом через століття усю палітру керамічного спадку українського митця і підприємця Івана Левинського: від цеглин до дахівок, від мініатюрних плакеток до вишуканих амфор. Понад 350 пам'яток, розміщених на площі 5 зал, демонструють еволюцію художніх особливостей фірмового стилю кераміки Івана Левинського від 1890-х до 1914 року. На виставці представлені фондові збірки: художня кераміка, художнє дерево, художній метал, графіка. Виставку «Керамічний код Івана Левинського» було доповнено новими знаковими пам'ятками з фондів Музею: твори Ю. Захарієвича та І. Левинського, понад 30 пам'яток з приватної колекції Ан-

дрія Каменщика та архівні матеріали родини Михайла Стефанівського.

У рамках *грантового проекту Українського культурного фонду (УКФ) «Керамічний код Івана Левинського в естетичному вимірі українця кінця XIX — поч. XX ст.»* було реалізовано:

- підготовка альбому «Іван Левинський. Імпульс». Видавництво «Артбук», Центр Архітектури, Дизайну та Урбаністики Порохова Вежа, Арт-центр Павла Гудімова «Я ГА-ЛЕРЕЯ» за підтримки Українського культурного фонду;

- три промоційні відеопродукти: «Кераміка на фасадах», «Урок з реставраційної майстерності» (розмова з професором Олегом Рибчинським), екскурсія виставкою «Керамічний код Івана Левинського»: ведучі екскурсії — куратор виставки кандидат мистецтвознавства, заступник директора з наукової роботи ІН НАНУ Андрій Клімашевський та завідувач сектору експозиції музею Андрій Колотай. Усі ці матеріали розміщені на спеціально створеному музейному ютуб-каналі <https://www.youtube.com/channel/UCH5k7c0t5Rf-nbhC7mmUE0A>;

- підготовка альбому, сформованому за результатами виставки «Керамічний код Івана Левинського» — «Керамічний код Івана Левинського в естетичному вимірі українця XIX—XX ст.». Видання здійснено за підтримки Українського Культурного Фонду. Його презентація відбулася в режимі он-лайн 19 жовтня 2020 року;

У рамках міжмузейної співпраці:

1. У березні 2020 р. підготовлено та відправлено виставку «Мистецтво вулиці. Польський плакат 20—30-х рр. XX ст. зі збірки Музею етнографії та художнього промислу ІН НАН України» у м. Щецин, Польща, музей «Замок князів Поморських» (79 од. зб.) — куратор виставки кандидат мистецтвознавства, заступник директора з наукової роботи ІН НАНУ Андрій Клімашевський. Провідним зберігачем фонду плакату і графіки Сеньків М. написано і подано до друку статтю «Мистецтво вулиці. Польський плакат 20-30-х рр. XX ст. зі збірки Музею етнографії та художнього промислу ІН НАН України» до каталогу виставки у Музеї «Замок князів Поморських», м. Щецин, Польща. (0,5 а. а.).

2. Підготовлено виставку «Її одяг привернув погляди... У жіночій частині шляхетської садиби» для експонування у Національному закладі ім. Оссолінських (м. Вроцлав, Республіка Польща). Куратор виставки — кандидат історичних наук Людмила Булгакова. Відібрано, сфотографовано 39 експонатів, складений список з широкими анотаціями до кожного експонату — I-й квартал 2020 р.

VII

У 2020 р. ІН НАН України продовжував докласти зусиль для популяризації результатів своєї діяльності як у середовищі наукової спільноти, так і серед широких кіл громадськості.

У першу чергу увага була зосереджена на інтернет-площині. У звітний період постійно оновлювався офіційний сайт Інституту¹, а також сайти та фб-сторінки окремих наукових проектів, підрозділів Інституту², є сторінка наукового часопису «Народознавчі зошити»³. На сторінках ІН та МЕХП ІН НАН України у соцмережі фб⁴ публікуються новини, цікава і актуальна професійна інформація, контент регулярно оновлюється, сторінки оперативно відповідають на питання, число підписників кожної зі сторінок становить близько 2,4 тис. та 3,4 тис. осіб відповідно.

Для поширення результатів наукової роботи, переважна більшість дослідників створили персональні профілі у професійних наукових мережах (Academia.edu, ResearchGate, GoogleScholar, Publons, ORCID), де оприлюднюють бібліографічні дані та повнотекстові матеріали, зокрема монографії та ті наукові публікації, доступу до яких не було на інших інтернет-ресурсах. ІН НАН України, як установа, має окрему сторінку у мережі Academia.edu⁵. Окремий профіль у GoogleScholar створено для наукового часопису «Народознавчі зошити»⁶.

Більшість співробітників ІН НАН України веде активну промоцію власних наукових результатів, є учасниками презентацій, наукових дебатів і дискусій у публічному просторі, коментаторами та експертами для різних мас-медіа. Публічні лекції проходять і під час різних заходів (дні науки, презентації видань, відкриття виставок, зустрічі тощо).

Проведені міжнародні заходи, зустрічі, засідання за участю представників Академії та іноземних гостей, делегацій

Цьогоріч ІН НАН України був організатором IV Міжнародної міждисциплінарної заочної конференції «Народне мистецтво XXI століття: актуальні напрямки досліджень». Учасниками нау-

¹ <http://ethnology.lviv.ua/>

² <https://social-anthropology.org.ua/>; <https://www.youtube.com/channel/UCzEc95SzSfclzviX1U2fhvQ/>; <https://www.facebook.com/social.anthropology.lviv.ua/>; <https://www.youtube.com/channel/UCH5k7c0t5Rf-nbhC7mmUE0A>

³ <https://nz.lviv.ua>

⁴ <https://www.facebook.com/InstitutNarodnavstvaNanUkraini/>; <https://www.facebook.com/Музей-етнографії-та-художнього-промислу-ethnologylvivua-160222810848453/>

⁵ <https://ethnology-lviv.academia.edu/>

⁶ <https://scholar.google.com/citations?user=bGkecisAAA&hl=uk>

кового заходу були учені з Інституту народознавства НАН України, Спілки критиків та істориків мистецтва, Музею етнографії та художнього промислу ІН НАН України, Кишинівського державного педагогічного університету ім. Йона Крянге, (Республіка Молдова), Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, Національного університету «Львівська політехніка», Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури, Львівської національної академії мистецтв, Косівського інституту декоративного і прикладного мистецтва ЛНАМ, Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка, Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, Київсько-

го національного університету культури і мистецтв, Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, Харківської державної академії дизайну і мистецтв, Київського національного університету культури і мистецтв, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Одеської національної академії харчових технологій.

Загалом, наукова популяризація досліджень і взаємодія з громадськістю — вимога часу, учені Інституту народознавства НАН України докладають максимум зусиль для популяризації власних досліджень. Окрім цього, метою науково-популяризаційної діяльності є прагнення підвищити освітньо-культурний рівень населення України та сприяти формуванню зрілого громадянського суспільства.